

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. Петя Александрова Александрова, д.н., департамент "Масови комуникации", НБУ, доцент в направление 3.5 "Обществени комуникации и информационни науки" върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност "професор", област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (), обявен в Държавен вестник, брой 64 от 16 август 2016 година, с кандидат доц. д-р Десислава Любомирова Бошнакова, щатен преподавател в НБУ, департамент "Масови комуникации".

I. Изследователска дейност и резултати:

Монографията "Колективната мъдрост (краудсорсинг)" от 273 страници на доц. д-р Десислава Бошнакова представлява сериозно изследване, което разглежда най-общо и в детайли използването на ресурса тълпа, фокусира се върху планирането и реализацията на краудсорсинг инициативите и прави преглед на конкретни практики в действие. Изборът на темата, по-точно на темите, определят професионалния кръг познания във връзките с обществеността на доц. д-р Десислава Бошнакова, те подлежат на индивидуален прочит, но интерпретирането им е професионално и научно - със задължителните уточнения на понятийния апарат за тълпа, генериране на съдържание, ПР, краудсорсинг, аматьори, маркетинг, социални мрежи и т.н.. Тълпата е може би най-противоречивото понятие в текста и доц. Бошнакова му отделя подобаващо внимание - crowd не е натоварено със същите конотации като тълпа и ръката ми сама посяга да сложи кавички или да го отдели в курсив, но авторката прокарва в целия текст едно друго виждане без ежедневния негативизъм на употребата (още на стр. 11 - определението на Гюстав льо Бон). За нея "тълпата създава... гласува... е мъдра... финансира" (стр. 85-87)

Десислава Бошнакова разглежда явлението краудсорсинг в теоретичен план, започвайки отдалеч - от мрежата (Уеб.2.0), доброволчеството, тълпите. А практически проследява неговото приложение поотделно в медиите, маркетинга, ПР, рекламата, специалните събития и образованието.

Друга водеща тема в монографията е тази за възхода на аматьорите и залагането на доброволчеството за редица дейности (всекидневно се сблъскваме най-малкото с това на Уикипедия). Тук основното ударение не е върху експертността и заплащането

като мотив за добре свършена работа, което обикновено се приема за аксиома. Авторката отказва да се придържа към класическите стратегии и прилага пирамидата на потребностите на Маслоу, като се позовава на използването на най-горното ниво за стимулиране за участие в краудсорсинг: самоусъвършенстването (стр. 104), без се пренебрегва предходните четири нива. Аматор не означава задължително "непрофесионалист".

Особено ценни и задълбочени са разсъжденията на авторката за краудсорсинга в специалните събития (конференцията TED) и образованието ("Образование за всички", Кан академията), където те са откривателски и имат приносен характер, освен че са любопитни и като практика.

Кои са основните качества на монографичния труд "Колективната мъдрост: краудсорсинг":

Приносителите, които е заявила Десислава Бошнакова в своя труд, са:

1. Анализ на предпоставките за появата и утвърждаването на понятието краудсорсинг в 21. век;

Коментар: Тук бих добавила като важно качество заниманието на авторката със съвсем ново явление (едва от десетина години), което неизбежно я поставя пред редица проблеми както при търсенето на изследвания по темата, така и пред препятствия те да бъдат систематизирани, обобщени и проверени от практиката.

2. Анализ на основните научни изследвания в тази нова област, като се систематизира научният понятиен апарат и се правят връзки със сродни понятия като аутсорсинг (възлагане на работа на външни подизпълнители) и групово финансиране (краудфъндинг);

Коментар: Авторката използва познанията буквално във всички области на социалния живот, за да кръстоса не само сродни понятия, но и непопулярни асоциации.

3. Систематизиране на приложението на краудсорсинга в области като медии, маркетинг, ПР, специални събития и образование;

Коментар: разгледани са социални медии и мрежи поотделно и в съвкупност като възможности за тълпите, както и връзките на тълпата с маркетинга. Тук прозира бъдещето, оформено на финала (стр. 271) - краудсорсингът ще се насочи от създаване към кураторство, от търсене към синтезис, от съдържание към неща.

4. Изведен модел за планиране и управление на кампании, насочени към приложение на краудсорсинга в области като медии, маркетинг, ПР, специални събития и образование. Моделът е приложим за всички сфери на дейност;

Коментар: универсални са и синтезираните на стр. 100 фактори за успеха и бъдещето на краудсорсинга: съвместното създаване, постоянството, контрола, хиперсвързаността, критичната маса, енергията.

5. Водещ аспект на анализа е практическото приложение на краудсорсинга от български компании, организации и институции;

Коментар: Разгледано е подробно какво предлага пазарът с конкретни платформи например за гласуване, конкурси, генериране на идеи (стр. 155-164)

6. Трудът събира на едно място научните изследвания, теоретичните концепции и практическия опит, което го прави полезен както за изследователи, така и за практики.

Коментар: Всяка подтема има завършен характер, със собствено начало и край, изчерпателност и последователност, което отваря възможност отделните текстове да се ползват сполучливо за учебник, за помагало, за реферати от отделни специалисти в различните области на маркетинга, рекламата, ПР, образованието и т.н.

Много убедителна е способността на Десислава Бошнакова да прокара през целия монографичен труд противоречията при тълпата, която може да е мъдра, но и трябва да ѝ я укротяваме (по правилото 90/10/1). Тя проявява качеството на истинския учен - съмнявай се във всичко, виждай винаги и другите възможни гледни точки. Затова има отделени глави и на рисковете, свързани с тълпата и краудсорсинга.

Други публикации:

Освен монографията Десислава Бошнакова е приложила и 16 публикации в научни сборници, годишници и електронни издания, 3 от които на английски език. Този внушителен списък на изследователска дейност показва не само трайните интереси на Десислава Бошнакова в областта на ПР, но и постоянното издирване на нови подтеми, конкретни примери и оригинални посоки - социалните мрежи, специалните събития. В него личи и постепенното оформяне на идеята за "колективната мъдрост на тълпата" от "компаниите на хората" през "да направим събитие заедно с тълпата" до "образование от тълпата за тълпата".

Тук бих искала да обърна специално внимание на изданието на английски език - *The 21st Century Meeting and Event Technologies, Seungwon "Shawn" Lee, Dessislava Boshnakova, Joe Goldblatt, Apple Academic Press, USA, 2016*, където тя е автор на 3, 9, 10, 14 глави и съавтор на 6 и 15. Това е учебник как се отразяват бързите промени и напредъка в технологиите върху планирането, мениджмънта, маркетинга и специалните събития. Той започва с изнасяне на съвместна лекция с проф. Голдблат и д-р Лий на професионална среща на специалистите по събития в САЩ, 2014 година. И отново възможностите на краудсорсинга са една от водещите теми на разсъжденията на Десислава Бошнакова.

Други дейности:

Десислава Бошнакова участва и в други творчески и изследователски проекти: ръководител е на българския екип при разработването на международния стандарт ISO/FDIS 20121 "Системи за управление на устойчиви събития - изисквания с указания за употреба", БИС, 2011-2012 и е консултант на Център за изследвания на планирани събития, университет "Кралица Маргарет", Шотландия

II. Учебна и преподавателска дейност:

Доц. д-р Десислава Бошнакова е изпълнила и преизпълнила норматива за преподавателска заетост, за което говорят приложенията, както и допълнителното й атестиране. Участвала е в проекти, които се превръщат в традиция – нетуъркинг, среща с практики от типа "Бързи запознанства", Честване на деня на книгата и др.

Разработва със съвместно участие на студенти от "Театър" и "Масови комуникации" проекти, свързани с документалния театър, което е пресечна точка между медиите и театъра. В тази насока е участие в проект, съфинансиран от НБУ "Премълчаното разказано", част от национална програма за "Ненасилие срещу жени" и проект "Да направим представление за 24 часа" в Учебен театър на НБУ, на който е ръководител.

След хабилитирането й като доцент има разработени 7 авторски курса. Броят на курсовете, които води, варират от 16 до 20. Средната оценка за удовлетвореност на студентите е над 4.67, което е отличен резултат. Доц. д-р Десислава Бошнакова покрива и норматива за работа в електронния обучителен модул "MOODLE – НБУ".

III. Административна и обществена дейност.

От назначаването на Десислава Бошнакова за доцент, тя неизменно е била член на департаментния съвет на департамент Масови комуникации, НБУ (2010 - 2016), член

на факултетния съвет на Бакалавърски факултет (2010-2016) и зам. ректор по ПР и международна дейност (2011-2012).

Като хабилитирано лице е била член на научно жури за защита на докторска дисертация, НБУ /рецензент/, председател на комисии за избор на доцент и за избор на главен асистент по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки. Отделно многократно е член на изпитни комисии на дипломни тези на бакалаври и магистри.

Десислава Бошнакова има активно участие и извън НБУ като негов представител и като член на различни журита: за международната награда за най-добра дипломна работа - Eupretra Jos Willems Awards; в конкурса "М-Тел Медиа Мастърс"; за професионални награди по ПР; в конкурса "БГ сайт" – 2011, 2012, 2013, 2014; БДВО - 2011, 2012. Като резултат има награда за преподавател по ПР, БДВО (2014) и е избрана за почетен член на БДВО (2015).

Но изявата, с която Десислава Бошнакова се гордее най-много - и с основание - е нейното занимание като куратор и организатор на независимата конференция TEDxNBU по модела на TED - от 2011 до днес, с вече 6 издания. Както пише в монографията си "Колективната мъдрост", тя е "силно пристрастна към конференцията TED и е част от тълпата ѝ като преводач, носител на лиценз за TEDxNBU, лектор на TEDxAUBG и стипендиант на фондацията "Бил и Мелинда Гейтс" за участие в TEDActive2015" (стр. 258). В случая е важно да се отбележи, че любовта ѝ към TED, както подробно е разгледано в книгата и многократно е демонстрирано на публични места, развива не само Десислава Бошнакова като личност и професионалист, но заразява нейните студенти и колеги, някои по-предани в участието си, други, като мен, по-инцидентно включващи се, но всички подкрепящи с две ръце инициативата. И най-вече TEDxNBU е една от изявите, които могат да се приемат за рекламно лице на НБУ - онзи облик, който университетът би желал да има във виртуалното пространство или като специално събитие, ръководено от Десислава Бошнакова.

IV. Лични впечатления от кандидата.

Първите ми лични впечатления бяха при моето постъпване на работа в НБУ през 2012 година. И до днес ние работим съвместно в департамента и мога да преценя Десислава Бошнакова като строг и може би точно затова уважаван и обичан преподавател, взискателен, но коректен колега. Всички ние много се вслушваме в нейните нестандартни и ползотворни идеи за обновяването на курсове и програми. Тя беше в ядрото на промените в специализациите на бакалавърските и новите

магистърски програми през 2012, пак на нея разчитаме и сега, изправени пред нови предизвикателства за нови програми в ситуация на намаляващи студенти и завишени критерии.

Следващите ми впечатления са вече от текстовете на Десислава Бошнакова, където можех да я оценя като изследовател. Тя много успешно съчетава оригиналност и находчивост в избора и поднасянето на темите, често с адекватно чувство за ирония и още по-често за самоирония, със сериозното отношение към аналитичния процес по развиването на собствена теза. Била съм отговорен редактор на Годишника на департамент "Масови комуникации", НБУ 2011-2014, и като такъв съм редактирала нейните статии, по-скоро просто съм ги изчитала, предвид нейната висока езикова самовзискателност и усет към фразата. Затова мога да заявя, че развиването на темите, излагането на тезите, извеждането на собствените определения и констатации при доц. д-р Десислава Бошнакова са поднесени коректно, с приложен адекватен научен апарат, на широка платформа от познания. И едновременно са написани разбираемо и увлекателно като текст, с търсена изобретателност - като живо доказателство за творческата страна на обектите, особено във връзките с обществеността, с които се занимава авторката.

V. Допълнителни творчески изяви

От всички лични впечатления от Деси Бошнакова аз обаче държа най-вече на едно незаменимо нейно качество - умението да изненадва. Започнах с пирамидата на потребностите на Маслоу, залегнала според Десислава Бошнакова като методология при краудсорсинга и ще завърша със същата пирамида, вече съотнесена към самата авторка и кандидат-професорка. Деси неизменно пребивава в най-горното ниво на пирамидата - самоусъвършенстването (духовност, постижения, учене), е и в останалите четири нива. От нейния неизкореним стремеж към самоусъвършенстване, учене, духовност и постижения ще отбележа само две нейни изяви, на които искрено се възхищавам.

Първата е издаването на **13 истории за W + 2**. Това е "малка книжка с 13 истории (историите са 15, но вие можете да си изберете 13-те, които ви харесват най-много), а случките се въртят около дума, която на английски започва с W." Можете да не наричате тази книжка, излязла 2013 г., с по-тежкото име "сборник разкази", но със сигурност тя увелича с онази любов към събирането и разказването, с отвореността към Другия, която отличава творческата натура на Бошнакова: като автор на всеки свой текст независимо за каква аудитория. И като преподавател, който очаква и изисква от студентите да умеят да събират истории и да ги представят като разказ.

Втората посока на самоусъвършенстване е свързана с нейното присъствие в театъра. Тя ни изненада с намерението си да следва театрална режисура - и ето че вече предстои дипломирането ѝ като магистър в НБУ при Възкресия Вихърова. И тук Деси подходи нестандартно - не се потопи в класическите текстове, а се запали по документалния театър, по хепънинга (ако така мога да нарека акцията с размяната на обувки). Каквото и да излезе от взривоопасната смес със сценичното изкуство, Десислава Бошнакова ще обогати самото занимание с ПР с творчески импулси, ще бъде пример на теория, но и практически по себе си на артистичната природа на професията ПР.

Всичко това, както и вече изтъкнатите достоинства на монографичния труд "Колективната мъдрост: краудсорсинг", ми дават основание да изкажа мнение, че доц. д-р Десислава Бошнакова има всички качества, за да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „професор”.

София, 07.01.2017

С уважение:
доц. Петя Александрова, д.н.